

Curs per a Tècnics Municipals d'Arts Visuals 2023

EL BUIT. Pràctiques artístiques contemporànies a partir d'un concepte lliure de matèria

Programa d'Arts Visuals de la Diputació de Barcelona

Destinatari:

- Tècnics responsables de programes d'arts visuals municipals de la demarcació de Barcelona

Dates:

- Dimecres 15 i 22 de març de 2023

Hores lectives:

- 10 h

Lloc:

- CERC · Pati Manning · Carrer de Montalegre, 7 · 08001 Barcelona

Places disponibles:

- 20

Presentació:

El buit és un concepte sobre el qual tots parlem, però és probable que poques vegades ens hàgim preguntat: «Què és el buit?». O potser sí. El cas és que aquesta pregunta se l'ha fet molta gent i no només avui sinó des de fa molts segles. El buit pot ser un concepte però també una noció i explicar la seva naturalesa i entendre de què es compon ha estat i continua sent una de les grans aventures del coneixement humà, des dels temps més antics fins avui i, probablement, també ho serà el dia de demà. La idea d'estudiar i copsar allò que en principi «no existeix» és un dels temes que porta de cap contínuament a filòsofs, científics, psicòlegs, escriptors, poetes, cineastes, arquitectes, cartògrafs i, també, a molts artistes.

En les dues sessions d'aquest curs, rodejarem el concepte del buit en l'art, no tant amb la voluntat de definir d'una vegada per totes què és, sinó més aviat amb el desig d'entendre, a partir d'exemples concrets, quins és l'ús que en fan els artistes i les raons que els han dut a incorporar-lo en la seva obra o, fins i tot, en fer-ne el nucli central.

Començarem abordant el buit des de les perspectives diferents que ha tingut al llarg de la història i després ens aproximarem a pràctiques artístiques contemporànies amb la base suficient com per entendre què aporten a un concepte, o noció, tan inabastable, misteriós i evocador.

Les dues sessions a l'aula es complementaran amb una visita al Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) per veure exemples del tema que tractarem, a partir d'obres exposades o en dipòsit als magatzems.

Objectiu general i objectius específics:

- Oferir continguts útils per a la programació professional d'art contemporani en l'àmbit local a càrrec de professionals especialistes de referència.
 - Oferir una aproximació transversal al tema del buit i a la seva consideració en les pràctiques artístiques contemporànies.
 - Mostrar i explicar com diferents creadors han abordat el tema del buit des del s. XI fins avui.
 - Proposar un espai d'intercanvi, reflexió i debat per apropar-nos a la densitat d'allò que no es veu.

Continguts:

- Anàlisi de diferents idees, conceptes, qüestions i subtemes relacionats amb el buit des de perspectives molt diferents, tant des del punt de vista objectiu com subjectiu.
- Estudi de diferents obres i treballs artístics que aborden la temàtica del curs.

Metodologia:

- Sessions expositives a l'aula.
- Visita comentada al MACBA.
- Moments per a l'intercanvi, la reflexió i el debat.

Organització:

Programa d'Arts Visuals · Oficina de Difusió Artística (ODA) · Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona

http://www.diba.cat/web/oda/arts_visuals

Twitter:

@ArtsVisualsODA

Instagram:

@culturadiba

Programa:

Dimecres 15 de març

09:30 h

0. PRESENTACIÓ DE LES JORNADES

09:40 h

1. INTRODUCCIÓ. Presentació del curs

2. APROPAMENT TRANSVERSAL AL CONCEPTE *BUIT*

- 2.1. El concepte *buit* a través de la història
- 2.2. El buit a Àsia
- 2.3. El buit en la ciència
- 2.4. El buit existencial
- 2.5. El buit en arquitectura
- 2.6. El buit en cartografia
- 2.7. El buit en filosofia
- 2.8. *Horror vacui* i *vanitas*

3. TIPOLOGIES DEL BUIT EN L'ART

3.1. OBJECTUALITZACIO DEL BUIT: FONTS I CONTORNS

- 3.2.** Comentaris de treballs artístics de: Santa Maria Assunta de Torcello, Caravaggio, Diego Velázquez, Caspar David Friedrich, Francisco de Goya, William Turner, Édouard Manet, Kasimir Malevič, Alexander Calder, Giorgio de Chirico, Barnett Newman, Robert Rauschenberg, Mark Rothko, Giorgio Morandi, Joan Miró, Robert Ryman, Hiroshi Sugimoto, Ignasi Aballí

11:30 h

PAUSA

12:00 h

4. DEIXAR PASSAR EL BUIT: ESCLEXTES, FORATS, FINESTRES

- 4.1. Comentaris de treballs artístics de: Michelangelo Buonarroti, Henry Matisse, Gordon Matta-Clark, Lucio Fontana, Luz Broto, James Turrell, Eduard Arbós, Mar Arza, Tres

5. BUIDAR VS OMLIR

- 5.1. Comentaris de treballs artístics de: Sant Jordi de Lalibela, Eduardo Chillida, James Turrell, Rachel Whiteread, Maria Eichhorn

14:30 h

FI DE LA JORNADA

Dimecres 22 de març

09:30 h

6. ATRAPAR EL BUIT

- 6.1. Comentaris de treballs artístics de: Antoni Cumella, Josep Llorens Artigas, Gabriel Orozco, Stefan Brüggenmann, Marcel Duchamp, Pep Vidal

7. EL COS DEL BUIT

- 7.1. Comentaris de treballs de: Calder, Julio González, Pablo Picasso, Anna Dot, Ignasi Aballí, Christo & Jeanne Claude, Marta Bisbal, Dora García, Jorge Oteiza

11:30 h

PAUSA

12:00 h

8. L'ESPAI DEL BUIT

- 8.1. Comentaris de treballs de: Art & Lenguaje, Lucio Fontana, Robert Barry, Robert Irwin, Bruce Nauman, Michael Asher, Chris Burden, Laurie Parsons, Ilya & Emilia Kabakov, Martin Creed, Teresa Margolles, David Hammons, Ann Veronica Janssens, Santiago Sierra, Luz Broto, Roman Ondak, Ignasi Aballí

9. DESMATERIALITZACIÓ DEL BUIT

- 9.1. Comentaris de treballs artístics de: John Cage, Warhol, Yoko Ono, Yves Klein, Robert Barry, Stanley Brouwn, Maria Eichhorn, Tino Sehgal, Dora Garcia, Fermin Jimenez Landa

13:00 h

10. VISITA AL MACBA

- 10.1. Observació d'una selecció d'obres de la col·lecció protagonitzades pel buit.

11. PREGUNTES, COMENTARIS I DEBAT

14:30 h

FI DEL CURS

Docent:

Frederic Montornés és llicenciat en Història de l'Art per la UB (Universitat de Barcelona, 1989), crític d'art i curador d'exposicions independent en règim d'autònoms. És membre de l'AICA (Association Internationale de Critiques d'Art) i de l'ACCA (Associació Catalana de Crítics d'Art) i, des de l'any 2013, escriu quan pot al seu bloc www.montornes.net.

Ha estat curador d'exposicions a museus, centres d'art i galeries, principalment catalanes, com el MACBA (Barcelona), Centre d'Art Santa Mònica (Barcelona), Fundació Joan Miró (Barcelona), Palau de la Virreina (Barcelona), La Capella (Barcelona), Bòlit (Girona), Centre Grau-Garriga d'Art Tèxtil (Sant Cugat del Vallès), Museu dels Sants d'Olot, Museu de Tortosa, La Sala (Vilanova i la Geltrú), Museu de Granollers, Museu de l'Empordà (Figueres), El Casino de Manresa, ADN Platform (Sant Cugat del Vallès), Ana Mas Projects (l'Hospitalet de Llobregat), Galeria Estrany de la Mota (Barcelona), etc.

Entre 2017 i 2022 ha estat director de continguts de *Territori Contemporani*, un programa de TV de 63 capítols, produït per la Xarxa de Televisions Locals, que dona visibilitat a les plataformes de difusió de l'art i el pensament contemporani que operen a comarques i als artistes que les doten de contingut. (<https://www.alacarta.cat/territori-contemporani>). És autor i coeditor del llibre *Impasse nº 9. Escoles de formació de comissaris: perspectives i decepcions*, (2009), editat pel Centre d'Art La Panera de Lleida, i autor del llibre *Especies de comisarios, especies de críticos* (2020), editat pel CENDEAC de Múrcia.

Actualment està immers en el projecte curatorial «Passat/Present», un cicle d'intervencions artístiques en espais patrimonials de Catalunya, produït per la Direcció General de Promoció Cultural i Biblioteques i l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural (<https://patrimoni.gencat.cat/ca/passatpresent>).